

**EVROPSKÁ
UNIE**

V KOSTCE

Vydavatel:

Ministerstvo pro místní rozvoj ČR
Národní orgán pro koordinaci
Odbor publicity a evaluací fondů EU
Staroměstské náměstí 6
110 15 Praha 1

Texty: Ngoc Anh Ngo

Grafická úprava: Václav Zemek

1. vydání
Praha, 2021

ISBN: 978-80-7538-184-2 (tištěná verze)

ISBN: 978-80-7538-185-9 (online verze)

Zdroje: MMR, ČNB, Eurostat, Evropská komise, MMF
Data jsou aktuální k 30. 6. 2021.

Neprodejná publikace,
k dispozici **zdarma** v regionální síti Eurocenter a na webech dotaceEU.cz
a Euroskop.cz.

Evropská unie v číslech

a ve srovnání se světem

Evropskou unii (EU) tvoří 27 států. Dělí je odlišné jazyky, kultura či zvyky, ale spojují je klíčové hodnoty **svobody, rovnosti, spravedlnosti, demokracie a vzájemné spolupráce**. Jednotná Evropa má ve světě mnohem silnější postavení, než kdyby každý stát postupoval samostatně.

24 jazyků

ahoj, zdravo, hej, hoi, hello, tere, здрасти, hei, bonjour, hallo, Χαίρετε, hello, dia, dhuit, ciao, sveiki, labas, bongu, cześć, olá, salut, ahoj, hola, hallå

27 členských států

447 706 209 obyvatel (2020)

(pokud by byla EU brána jako stát, byla by v počtu obyvatel 3. největší na světě)

Čína

Indie

EU

3. nejvýkonnější ekonomika světa po Číně a USA
EU tvoří 16 % hrubého světového produktu (2020)

Podíly ekonomik na HSP byly stanoveny na základě parity kupního standardu k roku 2017.

Jak se zrodila myšlenka společné Evropy?

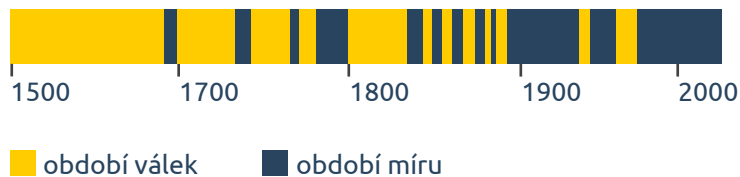
Jednou z původních
myšlenek stojících za
Evropskou unií je...

mír.

Historie evropských národů byla vždy lemována válkami. Po druhé světové válce se však některé státy shodly, že pro udržení míru je výhodnější vzájemná **ekonomická provázanost** (obchod s uhlím a ocelí) a **politická spolupráce** než vyváženost vojenských sil. Úzká spolupráce států tak případnou válku dělala nejen nevýhodnou, ale i nemyslitelnou. Tento koncept funguje dodnes.

Přehled konfliktů mezi státy EU

Cíle Evropské unie jsou:

spolupráce evropských zemí v různých otázkách

vysoce konkurenceschopná tržní ekonomika

zajištění bezpečného života Evropanů a podpora hospodářské a sociální solidarity

udržitelný rozvoj a ochrana životního prostředí

ochrana evropské identity a rozmanitosti v době globalizace

podpora vědecko-technického pokroku

podpora společných hodnot

vytvoření hospodářské a měnové unie

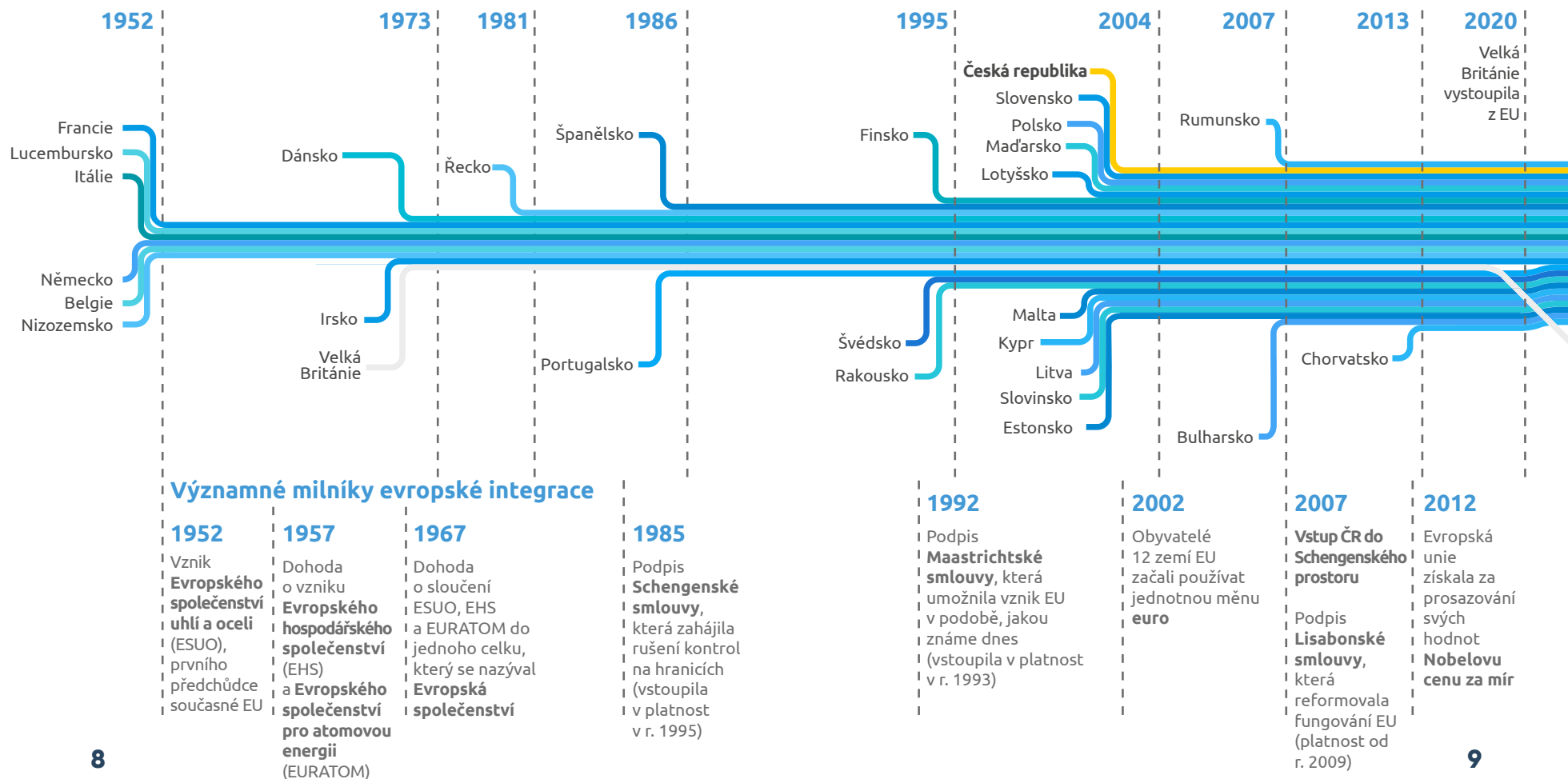

Víte, že: Evropská unie je v celosvětovém srovnání největším obchodníkem se zbožím a službami?

Jaké jsou důležité milníky?

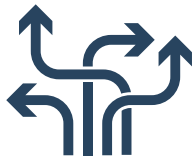
Soužití států Evropské unie, jak ji známe dnes, **nevzniklo ze dne na den**. EU se průběžně formovala z dohod uzavíraných mezi evropskými zeměmi. Prvním klíčovým milníkem byl vznik **Evropského společenství uhlí a oceli**, jež mezi státy vytvořilo společný trh s těmito surovinami. Spolupráce fungovala a osvědčila se, díky ní vznikly další dohody, ze kterých vzešla Evropská unie ve své současné podobě.

Jak probíhalo rozšiřování EU?

Co nám EU přináší?

Volný pohyb

- můžeme žít, pracovat a studovat kdekoli v Unii bez omezení
- nemusíme se zdržovat na hranicích při cestování
- máme nárok na základní ošetření po celé EU s Evropským průkazem zdravotního pojištění

Jednotný trh

- na výrobky a služby zakoupené v EU se nevztahují celní poplatky
- postupně se odstraňují překážky bránící volnému obchodu mezi členskými státy
- do 14 dnů je možné vrátit zboží zakoupené v e-shopu

Ochranu práv

- můžeme volat ze zemí Unie bez zbytečných roamingových poplatků
- existují přísná pravidla zajišťující kvalitu zboží a ochranu osobních údajů
- na spotřební zboží je minimální záruční doba 2 roky

Vědecké programy

- prohlubuje se spolupráce vědců z různých států
- vznikají a rozvíjejí se špičková výzkumná centra
- program Horizont Evropa, který podporuje rozvoj výzkumu a inovací napříč Uníí

Víte, že: Čtyřmi základními svobodami EU jsou volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu?

Víte, že: Agentura pro evropský navigační systém Galileo sídlí od roku 2012 v Praze?

Jak EU funguje?

Evropská unie se zabývá například těmito oblastmi:

podporou
a rozvojem
regionů

společnou
zahraniční
a bezpečnostní
politikou

digitalizací

ochranou
životního
prostředí

inovacemi pro
konkurenceschopnost

určováním pravidel
pro jednotný
evropský trh

Víte, že: Mottem Evropské unie je „Jednotná v rozmanitosti“.

Evropská unie se snaží působit zejména tam, kde z jejích aktivit mohou těžit **všechny členské státy**. Jejím úkolem není vměšovat se do národních záležitostí, ale zaměřuje se zejména na **podporu vzájemné spolupráce a prohlubování vazeb** mezi členskými státy.

Jaké oblasti EU reguluje?

Evropská unie se snaží co nejméně zasahovat do vnitřních záležitostí členských států. Jsou však oblasti, ve kterých se členské státy dohodly, že je prospěšné je koordinovat na evropské úrovni tak, aby mohlo všechno správně fungovat. Patří sem například:

Celní unie a společná obchodní politika

Odstraňováním zbytečných bariér se EU snaží zjednodušovat obchodování mezi členskými státy.

Pravidla hospodářské soutěže

EU zajišťuje stejné a spravedlivé podmínky pro všechny podniky a tvoří společné normy pro správné fungování jednotného trhu.

Jaká jsou práva občana EU?

mohu **svobodně cestovat** kdekoliv na území EU

v zaměstnání mám **právo na stejné zacházení** jako zaměstnanci z jiného státu EU

mohu **podnikat na celém území EU**

mohu **studovat** v libovolném státě EU

v zemích mimo EU, kde ČR nemá své diplomatické zastoupení, mohu využít konzulát nebo velvyslanectví **jiného členského státu**

i

Víte, že: Evropská unie podporuje vzdělávání, např. skrze program Erasmus+, který podporuje výjezdy žáků, studentů a pedagogů do jiných členských států?

Bojuje EU proti změnám klimatu?

Evropská komise představila **Zelenou dohodu pro Evropu**, která usiluje o zdravější planetu pro příští generace.

Cíle Zelené dohody pro Evropu jsou:

Snížení znečištění a ochrana lidských životů, živočichů a rostlin a klimaticky neutrální Evropa do roku 2050.

Jaká opatření zahrnuje?

snížování energetické náročnosti budov

ochrana biologické rozmanitosti

zavádění čistších, levnějších a zdravějších forem dopravy

zajištění udržitelnějšího potravinového řetězce

podpora průmyslu ve vývoji zelených inovací

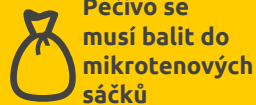
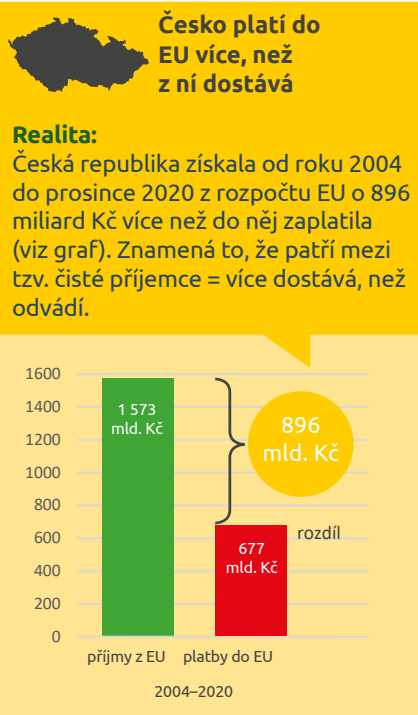

rychlé a účinné snižování úrovně znečištění

Mýty a fakta

Každý určitě četl nebo viděl informaci o tom, co EU nařídila, omezila, nebo dokonce zakázala. Tyto informace bývají mnohdy vytržené z kontextu, nebo v horším případě úplně smyšlené.

Jaké jsou nejnámější polopravdy a mýty?

Pečivo se musí balit do mikrotenových sáčků

Realita: Tento požadavek obsahovala vyhláška Ministerstva zdravotnictví a nevycházel z evropského práva. V současnosti se EU naopak snaží používání jednorázových plastů omezit, protože zatěžují životní prostředí.

Zákaz prodeje křivých banánů a okurek

Realita: Evropská unie nikomu nezakazuje prodávat nebo jíst příliš křivé či rovné banány nebo křivé okurky.

Zákaz výroby rumu a pomazánkového másla

Realita: EU nezakazuje vyrábět rum ani pomazánkové máslo, jen je v obchodech najdeme pod jiným názvem. Důvodem je to, že máslo má více tuku v sušině (min. 82 %) a rum se původně vyrábí z cukrové třtiny, nikoli přidáním rumových esencí do potravinářského lihu.

Diktát z Bruselu

Realita: Evropské právo je schvalováno v institucích (Parlament, Rada), kde je i české zastoupení a kde všichni mohou při projednávání vyjádřit svůj názor. Nařízení EU tak společně vytváří všechny členské státy a existují pojistky, které brání samovolnému „bruselskému diktátu“.

Zákaz domácích zabijaček

Realita: EU se domácími zabijačkami vůbec nezabývá – ty se řídí českými zákony, podle nichž má být maso ze zabijačky určeno pouze pro domácí spotřebu.

Konec hranolek, brambůrků, chleba a kávy

Realita: Evropská unie neplánuje zakázat žádné potraviny, pouze chce omezit výskyt rakovinotvorné látky (akrylamid) prostřednictvím doporučení technologických postupů pro přípravu jídla.

Zákaz používání výkonných vysavačů

Realita: Nařízení neomezuje výkon vysavačů, pouze upravuje limity pro emise škodlivých látek a hluku. Omezuje tak jen neefektivní vysavače, jež příliš zatěžují životní prostředí.

Evropské instituce

V rámci EU funguje mnoho institucí. Pro zjednodušení představujeme ty nejdůležitější.

Evropská komise

Členové: 27 komisařů (1 za každý členský stát)

Sídlo: Brusel

Zodpovědnost: Sbor komisařů navrhuje právní předpisy a dohlíží na to, aby byly dodržovány.

Evropský parlament

Členové: Předseda a 705 europoslanců (21 za ČR)

Sídlo: Štrasburk, Brusel, Lucemburk

Zodpovědnost: Jediný orgán, jehož členy přímo volí občané EU, rozhoduje o nových celoevropských právních předpisech.

Evropská rada

Členové: Předseda Evropské rady, hlavy států a předsedové vlád členských států a předseda Evropské komise

Sídlo: Brusel

Zodpovědnost: Vymezuje obecný politický směr a priority Evropské unie.

Rada Evropské unie

Členové: Ministři vlád všech zemí EU podle oblasti politiky, která se projednává

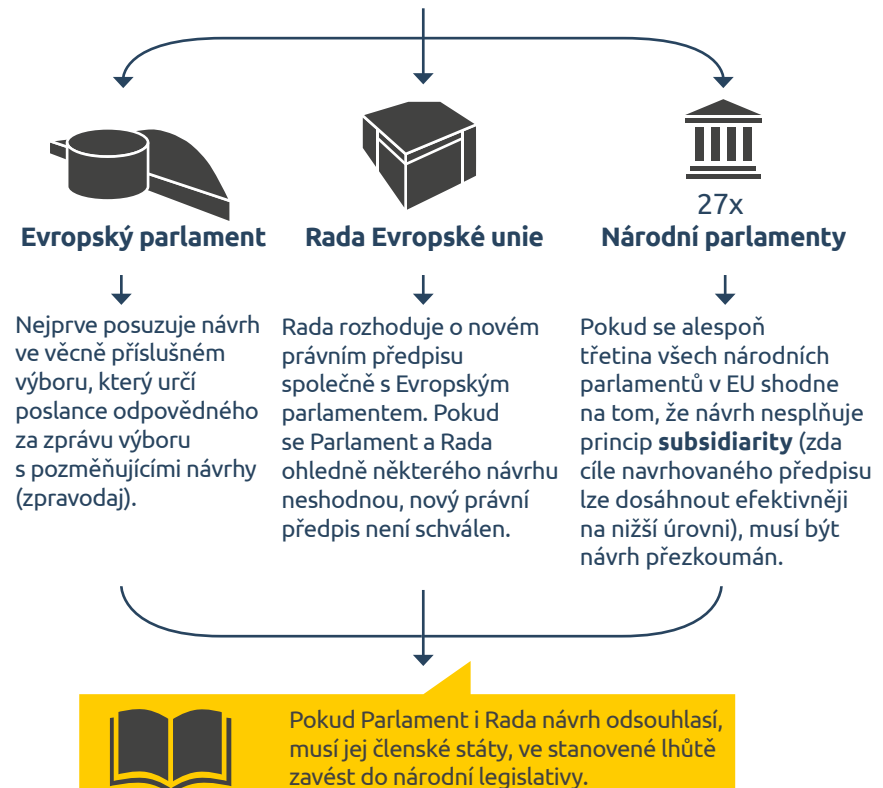
Sídlo: Brusel

Zodpovědnost: Tlumočí názory členských států Evropské unie, schvaluje právní předpisy EU a koordinuje politiky EU.

Jak se v EU rozhoduje?

Příklad: Evropská komise přijde s novým návrhem směrnice. Může tak činit z **vlastní iniciativy**, na **základě podnětů** dalších institucí či na **pokyn** Evropského parlamentu nebo Rady EU.

Mohou členské státy ovlivnit dění v EU?

Do rozhodování na evropské úrovni se zapojují všechny členské státy. Jedním z nejdůležitějších nástrojů, jak ovlivnit směřování EU, je rotující **předsednictví v Radě EU**.

Členské státy se pravidelně střídají v předsednictví Radě EU. Předsedající země se na půl roku stává **centrem rozhodování** o unijní politice. Státy úzce spolupracují v rámci tria (ČR je s Francií a Švédskem) a společně vymezí témata a hlavní otázky na 1,5 roku, která pak jednotlivé země rozpracují ve svém programu.

Pořadí předsednických zemí

Trio		Trio		Trio	
2021		2022		2023	
leden červen	červenec prosinec	leden červen	červenec prosinec	leden červen	červenec prosinec
					
Portugalsko	Slovinsko	Francie	Česko	Švédsko	Španělsko

Jaké jsou role předsedající země?

zastupuje Radu při jednáních s Parlamentem, Komisí a dalšími partnery

vede zasedání Rady EU a většiny pracovních formací

zajišťuje pokrok v práci na evropské legislativě

ovlivňuje každodenní chod, směřování i vnější tvář EU

plní roli **čestného zprostředkovatele** (honest broker)

Předsednická země nevede např. zasedání Rady pro zahraniční věci (FAC).

Víte, že: ČR byla předsednickou zemí od ledna do června 2009 a významně přispěla k řešení tehdejší plynové krize?

Jak se rozhoduje o rozpočtu EU?

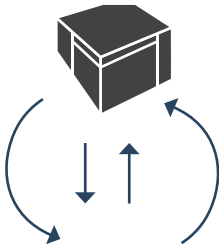
Evropská komise

Před vypršením platnosti aktuálního finančního rámce Evropská komise **předloží návrh** nařízení o novém víceletém finančním rámci.

Rada Evropské unie

Jednání v rámci Rady zajišťují, aby výsledek **odrážel vůli všech členských států** – k dosažení dohody je potřeba jednomyslnost.

Evropská rada

Při vymezování svého postoje obdrží Rada politické **pokyny od vedoucích představitelů EU** zasedajících v Evropské radě.

Evropský parlament

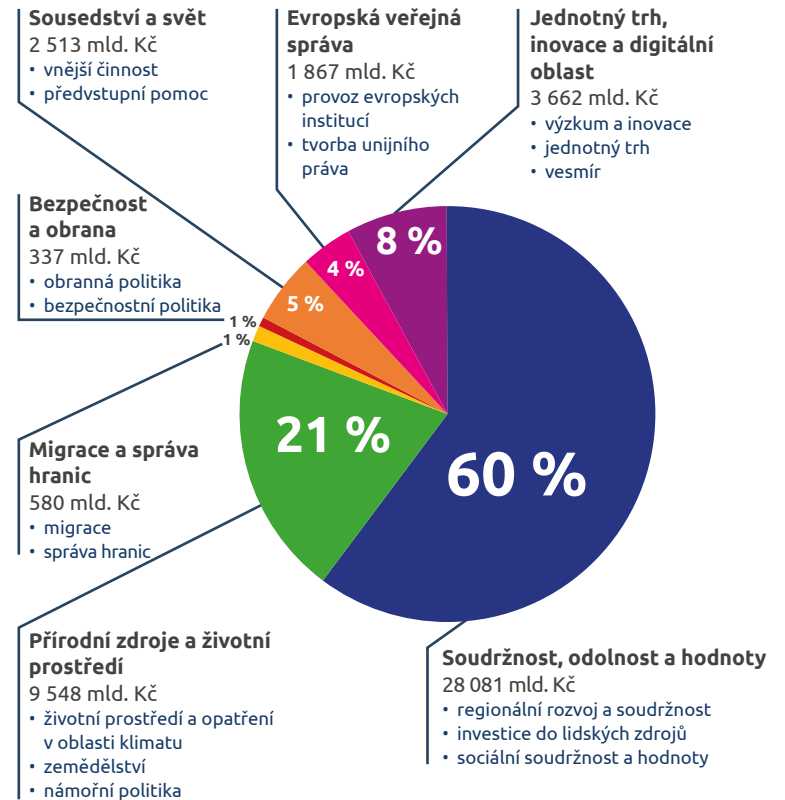
Ke zdárnému dokončení rozhodovacího procesu je rovněž **nezbytný souhlas Evropského parlamentu**. Parlament může postoj Rady schválit nebo zamítnout, nemůže v něm však provádět změny.

Jaký je rozpočet EU?

Evropská unie má vlastní rozpočet, ze kterého financuje různé aktivity. Členské státy přispívají do rozpočtu EU na základě svého HDP.

Rozpočet EU pro období 2021–2027 (celkem 46 586 mld. Kč)

Graf zahrnuje alokace víceletého finančního rámce i nástroje Next Generation EU. Částky jsou uvedeny v cenách roku 2018. Přepočteno z EUR kurzem ČNB k 22. 6. 2021: 1 EUR = 25,535 Kč

Jaké jsou priority rozpočtu EU?

Politika v oblasti životního prostředí

Cílem Evropské komise je dosáhnout zelenější a nízkouhlíkové Evropy.

Proto se v této oblasti zaměří na obnovitelnou a čistou energii a také na vyšší cíl v oblasti klimatu u výdajů na zemědělství, výzkum a infrastrukturu.

Reformy a investice

Nový rozpočet by měl díky podpoře reforem a investic zvýšit konvergenci a konkurenceschopnost.

K tomuto cíli přispěje také lepší koordinace hospodářských a sociálních politik a financování z evropských peněz.

Inovace a konkurenceschopnost

Zvýšení prostředků na výzkum, inovace a digitální oblast umožní Evropě držet krok s celosvětovou konkurencí.

Politika soudržnosti, program Horizont Evropa i nový program Digitální Evropa přispějí k „inteligentnější Evropě“.

Pro vytváření lepší budoucnosti Evropy je potřeba spravedlivý a vyvážený rozpočet. Jaké jsou jeho priority v období 2021–2027?

Migrace

V případě potřeby bude k dispozici posílená Evropská agentura pro pohraniční a pobřežní stráž.

Vznikne také nový nástroj, který by flexibilně přerozděloval zdroje pro řízení migrace.

Vnější činnost

Evropská unie bude nadále klíčovým aktérem rozvojové pomoci a spolupráce, a to především v zemích v sousedství EU.

Díky sloučení stávajících nástrojů do jediného programu bude tato pomoc rychlejší a účinnější.

Zmírnění dopadů pandemie koronaviru

Evropská unie pomáhá členským státům zmírnit dopady celosvětové pandemie koronaviru.

Peníze z evropského rozpočtu podpoří ochranu před dalším šířením viru, výzkum a vývoj nových produktů a také ekonomiky členských států díky investicím do podniků a pracovních míst.

Co jsou fondy Evropské unie?

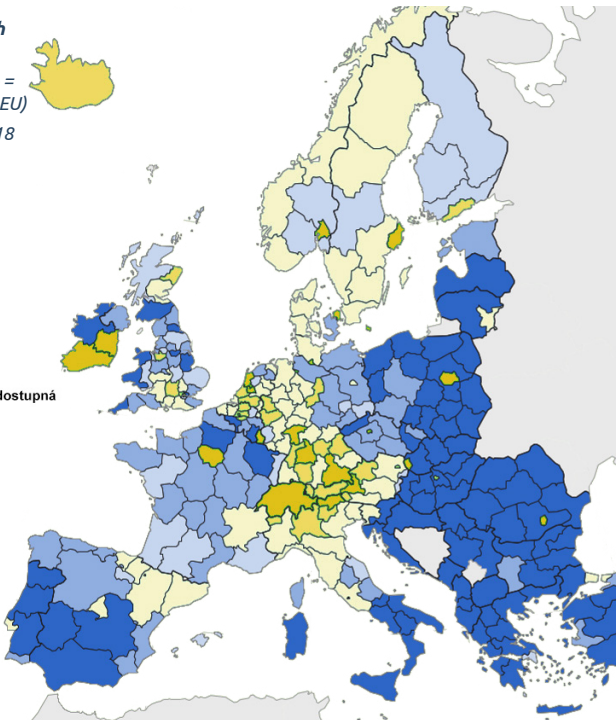
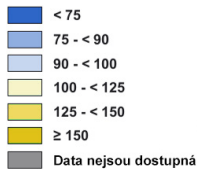
Jedním z hlavních cílů Evropské unie je **zvyšování životní úrovně**. Politika soudržnosti se snaží vyrovnávat rozdíly mezi regiony EU prostřednictvím **podpory z fondů EU**

Objem prostředků pro jednotlivé státy se liší podle vyspělosti regionů. Na nejvyšší podporu mají nárok regiony s nejnižším HDP vůči průměru EU (na mapě modré).

HDP evropských NUTS II regionů

(data v %, 100 % = průměr 27 států EU)

údaje za rok 2018

Jaké jsou cíle evropských fondů?

podpora
inovaci
a digitalizace

snížení rozdílů
mezi regiony EU

budování
dobrých vztahů
a spolupráce
mezi státy

zlepšování
každodenního
života všech
Evropanů

zlepšování fungování
jednotného trhu
a konkurenceschopnosti
EU jako celku

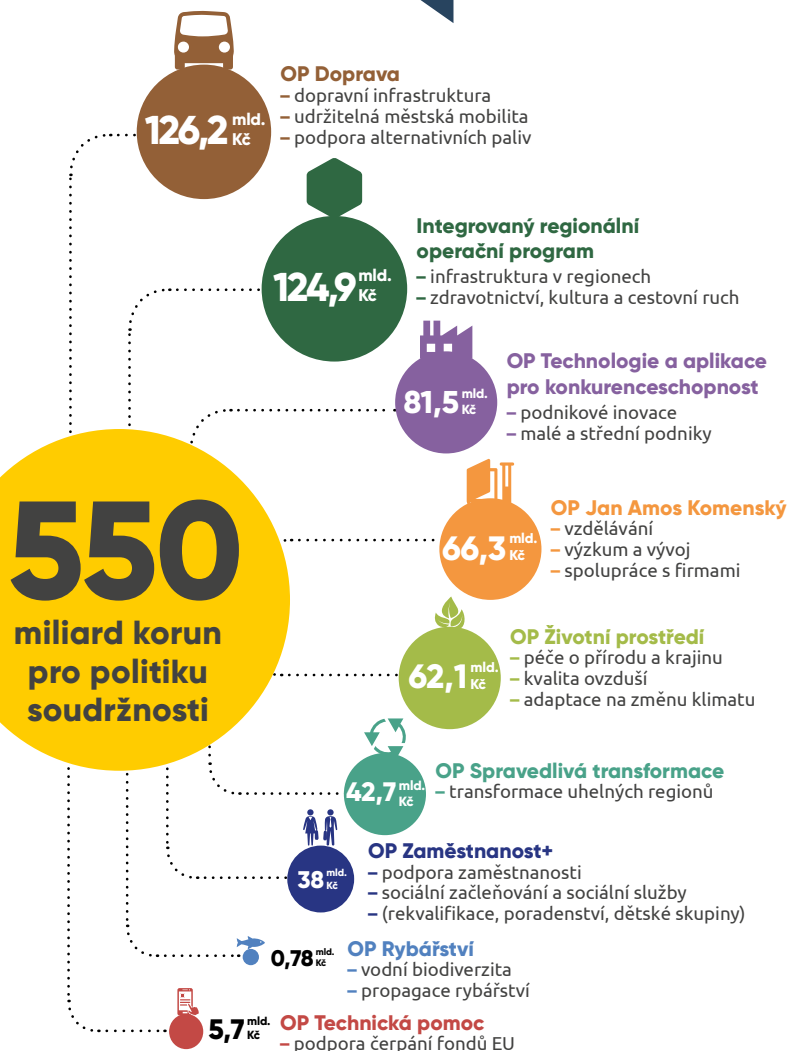

ochrana životního
prostředí a boj
proti změnám
klimatu

Víte, že: V roce 2015 bylo HDP České republiky o 3,5 % vyšší, než by bylo bez investic z evropských fondů?

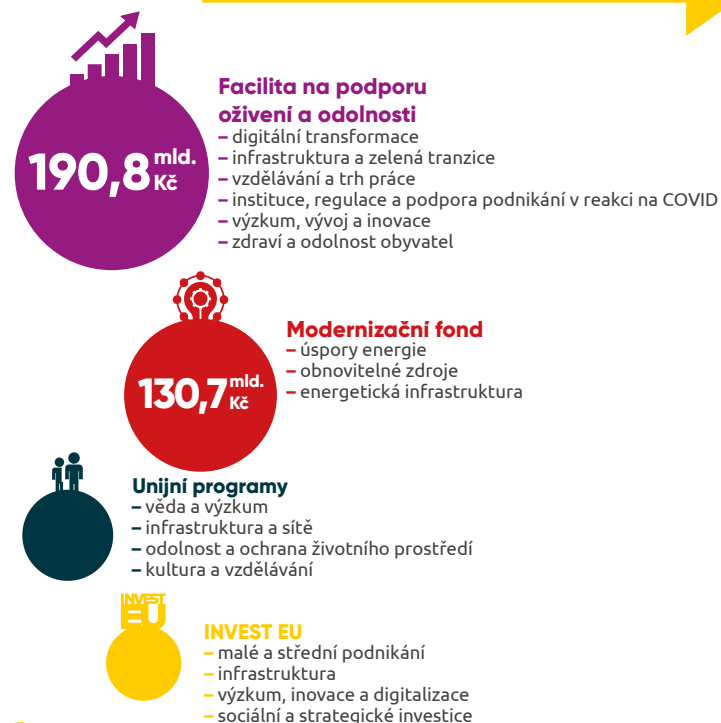
Co podporují fondy EU?

Infografika nezahrnuje programy Evropské územní spolupráce.

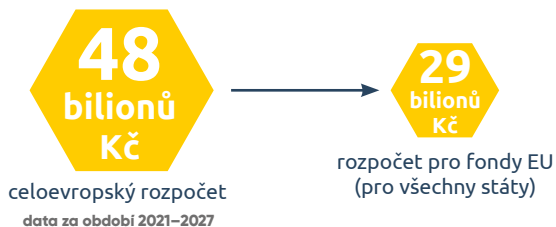
Ze kterých dalších fondů lze čerpat?

Peníze z fondů EU zlepšují náš každodenní život v mnoha oblastech. Jaké oblasti fondy EU podporují v období 2021–2027?

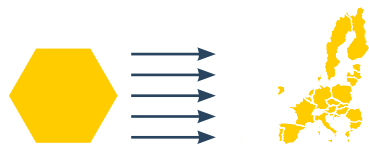
Víte, že: Kromě dotací lze z fondů EU získat i výhodný úvěr? Více informací naleznete na www.financninstroje.cz

Jak evropské dotace fungují?

1.

Evropské instituce společně schválí rozdělení peněz na politiku soudržnosti a do jednotlivých fondů. Současně stanoví celoevropské cíle politiky.

2.

Členské státy určí své priority a vyjednávají s Evropskou komisí, jak budou peníze rozděleny. Výsledkem vyjednávání je tzv. Dohoda o partnerství, ve které jsou peníze z evropských fondů rozděleny do jednotlivých a operačních programů.

i

Víte, že: Peníze z evropských fondů jsou většinou vypláceny až zpětně (tzv. ex-post financování)?

3.

Každý operační program má své tematické zaměření (např. doprava, vzdělávání) a cíle, jimiž přispívá ke zlepšování života nás všech. Na naplňování cílů, dodržování pravidel a hladký průběh čerpání dohlíží řídicí orgán (ministerstva).

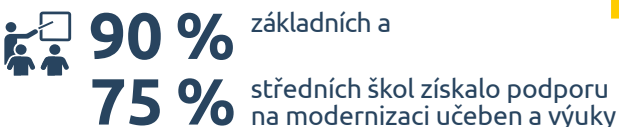
4.

Z operačních programů jsou financovány jednotlivé projekty, které naplňují stanovené priority. Podporu mohou získat obce, kraje či školy stejně jako soukromé firmy a drobní živnostníci. Výše dotace se liší podle zaměření projektu, převážně tvoří 50–85 % z celkového rozpočtu.

i

Víte, že: Kromě národních operačních programů existují také programy zaměřené na přeshraniční (např. mezi ČR a Polskem), nadnárodní a meziregionální spolupráci?

Co již bylo v ČR podpořeno?

Uvedené hodnoty představují součet za všechna programová období (2004–2006, 2007–2013 a 2014–2020).

Evropské fondy zlepšují život v ČR v řadě důležitých oblastí. Díky evropským fondům se podařilo podpořit:

Víte, že: V ČR bylo od roku 2004 zrealizováno více než 100 000 projektů? Na stránkách www.dotaceEU.cz se můžete dozvědět více o tom, jak fondy EU pomáhají v ČR.

Kde najdete více informací?

EUROCENTRA

Můžete navštívit **Eurocentrum**, informační místo ve vašem krajském městě, na které se můžete obrátit se svými dotazy o Evropské unii. Eurocentra poskytují:

- informace o EU pro širokou i odbornou veřejnost,
- informační materiály a semináře,
- primární konzultace projektových záměrů.

Kontakty a další informace naleznete na: www.eurocentra.cz.

EUROFON

800 200 200

Zavolejte na **bezplatnou** informační linku Eurofon, **800 200 200**, kde můžete od pondělí do pátku získat odpovědi na nejrůznější otázky, které vás napadají v souvislosti se členstvím České republiky v Evropské unii. Obrátit se na ni můžete také prostřednictvím e-mailu: eurofon@euroskop.cz.

EUROSKOP.CZ

Euroskop je hlavním informačním zdrojem o EU na internetu v češtině. Pokrývá i **běžné denní zpravodajství o Evropské unii**. Součástí portálu je Monitoring legislativy EU, který od roku 2008 mapuje evropskou legislativu od jejich počátků až po implementaci v českých zákonech.

Máte další dotazy ohledně Evropské unie?
Chcete žádat o dotaci?
Zajímá vás dění v EU?

DotaceEU.cz

Webový portál **dotaceEU.cz** je hlavním zdrojem informací o **čerpání evropských fondů** v ČR. Poskytuje informace o možnostech podpory, informační materiály a publikace a podrobnosti o současném stavu čerpání. K dispozici je také vyhledávač dotačních příležitostí a online chat pro případné dotazy.

Zastoupení Evropské komise **zprostředkovává informace o EU** a vystupuje zde jménem EK. Zároveň informuje Komisi v Bruselu o politickém, ekonomickém a společenském dění v ČR.

Kancelář Evropského parlamentu poskytuje **informace týkající se činnosti Evropského parlamentu** a voleb do Evropského parlamentu, největšího mnohonárodního parlamentu na světě. Zároveň zajišťuje návštěvy představitelů Evropského parlamentu v ČR.

EVROPSKÁ UNIE
Fond soudržnosti
Operační program Technická pomoc

**MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR**